

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmise seoses tervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmisega“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmise seoses tervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmisega“ eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse tervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruseid. Eelnõus tehtavad muudatused on peamiselt seotud 1. märtsil 2021. a jõustuvate TTOS-i muudatustega.

Eelnõu eesmärk on viia Vabariigi Valitsuse määrused kooskõlla TTOS-i muudatustega ning on valdavalt tehnilist laadi. Eelnõuga ühtlustatakse määruste mõisted TTOS-i muudatustest tulenevate muudetud mõistetega.

Lisaks TTOS-iga kaasnevatele muudatustele muudetakse eelnõuga ka Vabariigi Valitsuse 15. novembri 2000. a määrust nr 362 „Kuvariga töötamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded“ (edaspidi *kuvariga töötamise määrus*). Eelnõuga sätestatakse tööandja võimalus saata töötaja nägemishäirete ilmnemisel lisaks tervishoiuarsti poolt tehtavale kontrollile, silmaarsti või optometristi poolt läbiviidavasse silmade ja nägemise kontrolli. Lisaks sätestatakse tööandja kohustus hüvitada prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite maksumus ka juhul, kui töötaja nägemishäire on tuvastanud silmaarst või optometrist.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi töö- ja pensionipoliitika osakonna töökeskkonna nõunik Eneken Sepa (626 9736, eneken.sepa@sm.ee) ning sama osakonna töökeskkonna juht Seili Suder (626 9191, seili.suder@sm.ee).

Eelnõu mõjusid on hinnanud analüüsi ja statistika osakonna analüütik Ester Rünkla (626 9177, ester.runkla@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud õigusosakonna õigusnõunik Ethel Bubor (626 9738, ethel.bubor@sm.ee). Eelnõu on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (626 9320, virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse järgmiseid Vabariigi Valitsuse määruseid:

- 1) Vabariigi Valitsuse 15. novembri 2000. a määrus nr 362 „Kuvariga töötamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded“ (RT I, 05.12.2018, 5);
- 2) Vabariigi Valitsuse 20. märtsi 2001. a määrus nr 105 „Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded ning töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnõuded“ (RT I, 12.11.2020, 3) (edaspidi *ohtlike kemikaalide määrus*);
- 3) Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1999. a määrus nr 377 „Tervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses“ (RT I, 05.12.2018, 10) (edaspidi *ehituse määrus*);
- 4) Vabariigi Valitsuse 15. juuli 2003. a määrus nr 197 „Tervishoiu ja tööohutuse nõuded töötamisel plahvatusohtlikus keskkonnas“ (RT I, 05.12.2018, 13) (edaspidi *plahvatusohtliku keskkonna määrus*);

- 5) Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2008. a määrus nr 75 „Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“ (RT I, 17.10.2019, 10) (edaspidi *tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määrus*).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest paragrahvist – §-d 1–5 sätestavad Vabariigi Valitsuse määruste muudatused ning kuues sätestab määruse jõustumisaja.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse kuvariga töötamise määruse § 3 lõike 5 punkte 1 ja 2. Muudatusega eemaldatakse punktist 1 sõnad „kuvariga töötamisel tekkinud“. Muudatus lähtub Sotsiaalministeeriumile edastatud eelnõu tagasisidest ja ettepanekutest. Eesti Töötervishoiuarstide Selts selgitas omaltpoolt edastatud ettepanekutes, et nägemishäired võivad olla põhjustatud erinevate faktorite toimest – ekraani kasutamisest tingitud silmade pingest, ealistest muutustest, tervise seisundist ja teistest teguritest – ning silmade ja nägemise kontrolli peamine eesmärk on tagada töötajale nägemist korrigeerivad abivahendid tööks vajaliku abivahendina, mitte hinnata nägemishäirete põhjuslikku seost.

Lähtuvalt laekunud ettepanekust on Sotsiaalministeeriumi hinnangul vajalik kehtivat kuvariga töötamise määrust täpsustada ning silmade ja nägemise kontrolli mitte seostada kuvariga tööst tekkinud nägemishäiretega. Oluline on nägemishäire esinemine, millest tulenevalt on töötajal töötamine kuvariga häiritud. See, kas nägemishäire on tingitud sellest, et töötaja töötab kuvariga või on tingitud muudest asjaoludest, ei oma siinkohal niivõrd tähtsust.

Lisaks asendatakse eelnõuga tehtavate muudatustega punktis 2 sõnad „kuvariga töötamisel tekkinud“ sõnadega „luu- ja lihaskonna“. Lähtuvalt eelnõule laekunud tagasisidest peame vajalikuks muuta ka kehtiva kuvariga töötamise määruse § 3 lõike 5 punkti 2 sõnastust. Sarnaselt nägemishäiretele ei saa ka luu- ja lihaskonna vaevusi seostada üksnes kuvariga tööst tekkinud vaevusega, sest luu- ja lihaskonna vaevused võib tuleneda ka pikaajalistest ja/või kroonilistest haigustest, mis mõjutavad töötajal töötamist kuvariga.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse kuvariga töötamise määruse § 3 lõikega 5¹, sätestades tööandja kohustuse korraldada töötaja nõudmisel töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi vastuvõtt töötaja silmade ja nägemise kontrolliks.

Kehtiva kuvariga töötamise määruse § 3 lõike 5 punkti 1 kohaselt peab tööandja korraldama töötajatele tervisekontrolli, mis hõlmab silmade ja nägemise kontrolli, mitte harvem kui üks kord kolme aasta jooksul, või töötaja nõudmisel kuvariga töötamisel tekkinud nägemishäirete korral.

Eelnõuga sätestatakse tööandjal võimalus saata töötaja nägemishäirete ilmnemisel lisaks töötervishoiuarsti poolt tehtavale kontrollile ka silmaarsti või optometrismi kontrolli. Selleks, et tööandja saaks töötaja töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi kontrolli saata, on oluline, et töötaja pöörduks esimesel võimalusel tööandja poole, kui tal on tekkinud nägemishäired ning kuvariga töötamine on häiritud, mille järel saab tööandja saata töötaja vastavasse silmade ja nägemise kontrolli. Sarnaselt töötervishoiuarsti kontrollile, hüvitab tööandja optometrismi ja silmaarsti poolt tehtava kontrolli maksumuse.

Eelnõuga tehtavate muudatuste eesmärk on võimaldada tööandjatel saata töötaja silmi ja nägemist kontrollima ka silmaarsti või optometrismi juurde, kui ei ole vajadust läbida tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures täies mahus, näiteks puudub vajadus teha luu- ja lihaskonna seisundi kontrolli. Kehtiva kuvariga töötamise määruses sätestatu kohaselt kontrollib töötervishoiuarsti tehtava tervisekontrolli raames töötaja nägemist silmaarst või optometrismi, kuid lõpliku otsuse

kuvariga töötamiseks vajalike prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite suhtes teeb tööttervishoiuarst, väljastades selleks vastavasisulise otsuse. Lähtudes eeltoodust, hoiab eelnõuga tehtav muudatus kokku tööttervishoiuarstide aega sellega, et nad ei pea väljastama silmade ja nägemise kontrollist lähtuvaid otsuseid.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse kuvariga töötamise määruse § 3 lõiget 6, täiendades isikute ringi, kelle väljastatud otsuse või retsepti alusel peavad tööandjad töötajale kuvariga tööks ettenähtud prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid hankima või hüvitama nende maksumuse.

Kehtiva kuvariga töötamise määruse § 3 lõige 6 sätestab prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite hankimise või maksumuse hüvitamise tööandja poolt, kui töötaja esitab tööandjale arsti tõendi, millest nähtub, et töötaja nägemisteravus on vähenenud. Seega ei pea kehtiva õiguse kohaselt tööandja töötajale prille või muid nägemisteravust korrigeerivaid abivahendeid hankima või nende maksumust hüvitama, kui tegemist ei ole tööttervishoiuarsti tehtud otsusega.

Näiteks kui töötaja käib prillipoes kontrollis optometrismi juures, kes määrab prillide vajalikkuse, ning töötaja ostab kontrolli järel uued prillid, ei pea tööandja kehtiva õiguse kohaselt neid prille hüvitama. Tööandja võib töötajale küll vastu tulla ning hüvitada prillid ka näiteks optometrismi retsepti alusel, kuid sellisel juhul tuleb tööandjal arvestada ka erisoodustusega. Kehtiva õiguse kohaselt ei kuulu optometrismi või silmaarsti otsuse alusel ostetud prillid ettevõtlusega seotud kulu alla tulumaksuseaduse § 32 lõike 2 kohaselt, mis tähendab seda, et prillide hüvitamisega seotud kulu maksustatakse tulu- ja sotsiaalmaksuga.

Selleks, et tööandja saaks töötajale kuvariga töötamiseks vajalikud prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid hüvitada maksuvabalt, peab tööandja kehtiva õiguse kohaselt suunama töötaja peale optometrismi või silmaarsti kontrolli omakorda veel tööttervishoiuarsti kontrolli ning seejärel saab tööandja tööttervishoiuarsti otsuse alusel maksuvabalt hankida töötajale prillid või muude nägemisteravust korrigeerivad abivahendid või hüvitada nende maksumuse. Eelnõuga sätestatakse võimalus hüvitada prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid sotsiaal- ja tulumaksuvabalt ka siis, kui töötamiseks kuvariga on prillide retsepti/otsuse kirjutanud lisaks tööttervishoiuarstile silmaarst või optometrist.

Vältimaks praktikas esinenud probleeme ja lihtsustamaks töötajate nägemisteravuse kontrolli, sätestatakse eelnõuga, et prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid hangitakse või nende maksumus hüvitatakse, kui töötaja on käinud tööttervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi juures kontrollis. Tööandja maksab hüvitise välja vastava tõendi – optometrismi retsepti või tööttervishoiuarsti otsus – esitamisel. Lisaks sätestatakse eelnõuga võimalus, et prillid hangitakse või nende maksumus hüvitatakse ka siis, kui töötaja on ilma tööandjaga eelnevalt konsulteerimata käinud tööttervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi kontrollis. Sellisel juhul ei pea tööandja hüvitama tööttervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi kontrolli maksumust, aga peab hüvitama näiteks prillide maksumuse, kui prillid on vajalikud kuvariga tööks.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda esitas eelnõule ettepaneku täiendada eelnõu sõnastust või seletuskirja nii, et prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite hüvitamise säte oleks adressaatidele selge ja et töötajad ei saaks sätet kuritarvitada. Kaubandus-Tööstuskoja ettepanekul peaks regulatsioonist selgelt välja tulema, et kui tööandja on oma kohustuse juba ühel korral täitnud, siis rohkem ta seda tegema ei peaks.

Lähtuvalt laekunud ettepanekust on Sotsiaalministeeriumi hinnangul vajalik eelnõu seletuskirjas selgemalt esile tuua, kuidas ja mis alusel toimub prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite hüvitamine. Tööandja hüvitab töötajale prillid või muud nägemisteravust

korrigeerivad abivahendid, kui töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometri sti tehtavas kontrollis selgub, et töötaja vajab kuvariga töötamiseks prille või muid nägemisteravust korrigeerivaid abivahendeid. Kehtiv kuvariga töötamise määrus kui ka eelnõuga kavandatavad muudatused ei sätesta, kas tööandja peab hüvitama prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid töötajale täies ulatuses või mitte. Samuti ei sätesta kuvariga töötamise määrus, kui tihti peab tööandja töötajale prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid hüvitama.

Tööandjal on kohustus hüvitada prillide või muude nägemist korrigeerivate abivahendite maksumus, kuid tööandja võib seada piiri, millises summas maksumus hüvitatakse. Seejuures peab olema tööandja poolt määratud hüvitise summa piisav, et selle eest oleks võimalik prillid/abivahendid soetada ning kui töötaja soovib osta kallimaid prille kui tööandja hüvitab, tuleb töötajal endal vahe kinni maksta. Olukorras, kus töötaja kasutab näiteks prille ka töövälisel ajal, ei ole eesmärgipärane, et tööandja hüvitab prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite maksumuse kogusummas ning mõistlik on kokku leppida prillide maksumuse solidaarne hüvitamine.

Tööandjal ei ole õigust prillide hüvitamisest keelduda, kui töötaja töötab üle poole oma tööajast kuvariga ning töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometri sti otsusest/retseptist nähtub, et töötaja vajab kuvariga töötamiseks prille või muid nägemisteravust korrigeerivaid abivahendeid. Näiteks on töötaja nägemisteravus vähenenud, prilliklaasid on aastatega tuhmunud ja sellest tulenevalt esineb nägemishäire või on muu silmadest ja nägemisest tulenev põhjus, mis tekitab nägemishäireid. Tööandja aga ei pea töötajale hüvitama uusi prille olukorras, kus töötaja on prillid kaotanud, lõhkunud või prillid on viga saanud töötaja hooletust käitumisest tulenevalt. Samuti ei pea tööandja hüvitama uusi prille, kui töötaja prillid on sobivad kasutamiseks – ei esine prillide kandmisega nägemishäireid, prillidel ei esine kulumist/tuhmumist, kuid töötaja soovib prillid lihtsalt uute vastu välja vahetada.

Prillide ja muude nägemist korrigeerivate abivahendite hüvitamist on tööandjal võimalik reguleerida töökorraldusreeglites või muus ettevõttesiseses dokumendis.

Samuti täpsustakse eelnõuga kuvariga töötamise määruse sõnastust ning sõnad „nägemisteravus on vähenenud“ asendatakse sõnadega „töötajal on kuvariga töötamisel tekkinud nägemishäired“. Muudatusega täpsustatakse, et oluline ei ole mitte töötaja nägemisteravuse vähenemine, vaid töötajal nägemishäirete tekkimine ning kui sellest tulenevalt on kuvariga töötamiseks tarvis prille, tuleb tööandjal need ka hüvitada. Näiteks võivad põhjustada nägemishäireid ka prilliklaaside tuhmumine või klaaside katete kulumine.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse kuvariga töötamise määruse § 3 lõiget 8, täiendades loetelu, milliseid kontrolle tehakse tööandja kulul. Muudatuse vajadus tuleneb käesoleva eelnõu § 1 punktiga 1 tehtavatest täiendustest kuvariga töötamise määruses, mis sätestab tööandjale võimaluse suunata töötaja töötervishoiuarsti tehtavate tervisekontrollide vahepealsel ajal silmaarsti või optometri sti kontrolli. Eelnõuga tehtavate muudatuste kohaselt tehakse silmade ja nägemise kontroll tööandja kulul, kui tööandja saadab töötaja kuvariga töötamisel tekkinud nägemishäirete korral silmaarsti või optometri sti kontrolli.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse ohtlike kemikaalide määruse § 2 lõike 1 punkti 5, mis sätestab, et tööandja on kohustatud vormistama riskianalüüsi tulemused kirjalikult. Eelnõuga viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatusega, mille kohaselt ei pea tööandja vormistama töökeskkonna riskianalüüsi tulemusi kirjalikult, vaid vormistab need kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Eelnõu § 3 punktidega 1–3 asendatakse ehituse määruse § 1¹ punktis 2, § 3 lõikes 5 ja § 6 lõike 3 punktis 2 viited FIE-dele viitega teenuse osutamise lepingu alusel töötavatele füüsilistele isikutele

(teenuseosutajatele). Muudatustega viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatustega. Sama muudatus tehakse eelnõu § 5 punktidega 1, 4 ja 5 tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määrukses.

Eelnõu §-ga 4 jäetakse plahvatusohtliku keskkonna määruse § 7 lõikest 1 välja tekstiosa „Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse” § 13 lõike 1 punktides 3 ja 5 sätestatud korras ja tingimustel“. Muudatusega viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatusega, millega tunnistati kehtetuks TTOS § 13 lõike 1 punkt 5 ning uuendatakse TTOS § 3 lõike 1 punkti 3.

Eelnõu § 5 punktidega 1 ja 2 muudetakse tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1 lõiget 2 ja § 1¹ lõiget 2, asendades mõiste „samal töökohal“ mõistega „töökohal“.

Muudatuste tegemisel lähtutakse Tööinspeksioonilt saabunud tagasisidest eelnõule. Tööinspeksioon juhtis tähelepanu, et 1. märtsil 2021. aasta jõustuva TTOS-i muudatuses ei ole mõistet „samal töökohal“, on „töökohal“. Tööinspeksiooni hinnangul võib olla määrukses sätestatud määratlus „samal töökohal“ liiga kitsendav ning vaidluse korral ei anna kannatanule piisavalt kaitset, sest toimub sisuvaidlus, kas tegemist on „sama“ töökohaga või mitte, samas puudub legaaldefiniitsioon, mida mõistetakse sama töökoha all.

Lähtudes tehtud ettepanekust on Sotsiaalministeeriumi hinnangul vajalik viia tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1 lõike 2 sõnastus kooskõlla TTOS sõnastusega ning mõiste „samal töökohal“ asendaga mõistega „töökohal“.

Eelnõu § 5 punktiga 2 muudetakse tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1¹ lõigete 1 ja 2 sõnastust.

Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1¹ lõikes 1 asendatakse sõnad „kirjalikult või oma kliendiportaali kaudu“ sõnadega „töökeskonna andmekogu kaudu või“. Kirjalikus vormis teavitamise vajadus puudub, kuivõrd praktikast tulenevalt puudub sellel nõudel lisandväärtus ning piisab kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatavast teavitusest.

Muudatused tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1¹ lõikes 2:

- sõnad „füüsilisest isikust ettevõtjaga“ asendatakse sõnaga „teenuseosutajaga“;
- sõna „kliendiportaali“ asendatakse sõnadega „töökeskonna andmekogu“;
- lisatakse sõnad „või tema puudumise korral tööandjat“.

Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 1¹ lõigete 1 ja 2 muudatustega viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatustega.

Eelnõu § 5 punktiga 3 asendatakse tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 2¹ lõikes 2 sõnad „või kliendiportaali kaudu“ tekstiosaga „töökeskonna andmekogu kaudu või“. Muudatusega viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatustega ning viidatakse edaspidi üldiselt töökeskonna andmekogule. See, millisel viisil saab tööandja ligipääsu andmekogule, ei oma tähtsust, mistõttu on korrektne viidata andmekogule.

Eelnõu § 5 punktiga 4 muudetakse tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse § 4 lõike 4¹ teist lauset. Muudatusega viiakse määruse sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatustega, asendades viite FIE-le teenuseosutajaga (selgitatud eelnevalt) ning sõnad „tema tööd korraldava ettevõtja“ sõnadega „töid korraldava isik või tema puudumise korral tööandja“.

Eelnõu § 5 punktiga 5 asendatakse tööõnnetuse ja kutsehaigestumise määruse lisa 3 eelnõu lisaga. Muudatusega viiakse määruse lisa 3 sõnastus kooskõlla TTOS-i muudatusega, asendades mõiste „töid korraldav ettevõtja“ mõistetega „töid korraldav isik või tema puudumisel tööandja“.

Lisaks eemaldatakse lisa 3 punktis 2, kus on kirjeldatud teenusosutaja andmeid, asendatakse lause „lepingulise suhte algus töid korraldava ettevõtjaga“ lausega „lepingulise suhte algus“.

Eelnõu § 6 sätestab määruse jõustumise 1. märtsil 2021. a, kui jõustuvad TTOS-i muudatused.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu muudatused ei puuduta Euroopa Liidu õiguse kohaldamist.

4. Määruse mõjud

Käesolev peatükk ei käsitle eelnõu tehnilisi muudatusi, mis õiguselgust parandavad ega too kaasa mõjusid (eelnõu §-d 2–5).

Eelnõu §-ga 1 muudetakse kuvariga töötamise määrust. Planeeritud muudatustel võib tuvastada sotsiaalse mõju ja mõju majandusele. Muudatustel puudub mõju keskkonnale, riigi julgeolekule ning regionaalarengule, riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, kuludele ja tuledele.

Muudatus: laieneb töötajate nägemisteravuse kontrollimise võimalus ning täpsustub töötajale kuvariga tööks ettenähtud nägemisteravust korrigeerivate abivahendite hankimise ja nende maksumuse hüvitamise kord.

Kehtiva kuvariga töötamise määruse kohaselt peab tööandja saatma töötaja nägemisteravuse vähenemisel töötervishoiuarsti kontrolli ning hankima töötervishoiuarsti tõendi alusel töötajale kuvariga tööks ettenähtud prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid või kokkuleppel töötajaga hüvitama nende maksumuse.

Eelnõuga sätestatakse tööandja võimalus saata töötaja nägemishäirete ilmnemisel lisaks töötervishoiuarsti tehtavatele tervisekontrollidele ka silmaarsti või optometrismi kontrolli. Selleks, et tööandja saaks töötaja töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi kontrolli saata, on oluline, et töötaja pöörduks esimesel võimalusel tööandja poole, kui tal on tekkinud nägemishäired ning tööülesannete täitmine on raskendatud, mille järel saab tööandja saata töötaja vastavasse silmade ja nägemise kontrolli.

Eelnõuga täpsustatakse ka tervishoiuteenuse osutajate ringi, kelle väljastatud otsuse või retsepti alusel peab tööandja prillid või muud nägemisteravust korrigeerivad abivahendid hankima või nende maksumuse hüvitama, kui töötervishoiuarsti, silmaarsti või optometrismi tehtavas kontrollis selgub, et töötaja vajab kuvariga töötamiseks prille või muid nägemisteravust korrigeerivaid abivahendeid. Lisaks töötaja tervisekontrolli tegevale töötervishoiuarstile võib otsuse või retsepti väljastada ka silmaarst või optometrist.

Muudatus avaldab mõju tööandjatele ja töötajatele ning tervishoiuteenuse osutajatest töötervishoiuarstile, silmaarstile ja optometrile.

Mõju sihtrühm 1: kõik tööandjad, kelle töötajad kasutavad tööülesannete täitmisel kuvarit.

Statistikaameti andmetel oli 2019. aastal Eestis kokku 111 819 majanduslikult aktiivset äriühingut, 40 044 mittetulundusühingut, 686 sihtasutust, 187 riiklikku üksust ja 2053 kohaliku omavalitsuse üksust.

Eesti tööelu-uuringu (2015. a) andmetel puutuvad töötajad 73,1% organisatsioonides oma tööülesannete täitmisel olulisel määral kokku kuvariga.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Kehtiva kuvariga töötamise määruse kohaselt on prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite tööandjapoolne kompenseerimine (tulu- ja sotsiaalmaksu vabalt) seotud kahe piiranguga:

- töötaja nägemisteravus peab olema vähenenud;
- tõendi on väljastanud töötaja tervisekontrolli teinud töötervishoiuarst.

Eelnõuga sätestatakse tööandja võimalus kompenseerida töötajale prillid või muud nägemist korrigeerivad abivahendid hoolimata sellest, milline nägemishäire töötajal esineb ning sellest, milline tervishoiuteenuse osutaja (töötervishoiuarst, silmaarst või optometrist) on töötaja nägemisteravust kontrollinud ja vastava tõendi väljastanud.

Muudatusel on tööandjale positiivne majanduslik mõju – tööandja vabaneb prillide või muude nägemist korrigeerivate abivahendite hüvitamisega seotud kulu maksustamisest tulu- ja sotsiaalmaksuga, kui näiteks prillide retsepti on kirjutanud optometrist. Samuti väheneb tööandja rahaline kulu, mis on seotud töötajate tervisekontrolli korraldamisega. Töötajat ei ole vaja saata tervisekontrollide vahepealsel ajal töötervishoiuarsti juurde tervisekontrolli vaid nägemisteravuse kontrollimiseks, vaid piisab, kui tööandja saadab töötaja silmade ja nägemise kontrollimiseks kas silmaarsti või optometrismi kontrolli.

Muudatusega võib tööandja jaoks kaasneda ka ebasoovitav rahaline mõju. Kui kehtiva kuvariga töötamise määruse kohaselt peab tööandja kompenseerima vaid töötaja nägemisteravuse vähenemisega seotud kulud, siis eelnõu sätestab korra, et tööandja peab kompenseerima töötaja nägemise igasuguse muutusega seotud kulud.

Mõju sihtrühm on suur (potentsiaalselt kõik tööandjad). Kavandatava muudatuse mõju ulatus ja sagedus on väike (muudatus ei mõjuta tööandjate käitumist ning ka nägemist korrigeerivate abivahendite kompenseerimine on tööandja jaoks harv tegevus). Ebasoovitavate mõjude risk on väike. Kokkuvõttes on muudatuse mõju tööandjatele oluline.

Mõju sihtrühm 2: kõik töötajad, kes oma tööülesannete täitmiseks kasutavad kuvarit.

Statistikaameti andmetel oli 2019. aastal Eestis kokku 598 300 palgatöötajat.

Eesti tööelu-uuringu (2015. a) andmetel puutub 46,5% töötajatest töötamisel vähemalt veerandi tööajast kokku kuvariga.

Mõju valdkond : sotsiaalne mõju

Kui kehtiva kuvariga töötamise määruse kohaselt võib töötaja esitada tööandjale soovi prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite maksumuse kompenseerimiseks vaid juhul, kui tema silmade nägemisteravus on vähenenud, siis kavandatav eelnõu sätestab võimaluse muretseda uued nägemist korrigeerivad abivahendid igal juhul, kui töötajal on tekkinud nägemishäired. Eelnõu sätestab korra, mille järgi saab tööandja saata töötaja lisaks töötervishoiuarsti poolt tehtavale

kontrollile ka silmaarsti või optometrismi kontrolli, kui töötajal on tekkinud nägemishäired ning ta on pöördunud tööandja poole sooviga nägemisteravust kontrollida.

Muudatusel on töötajatele positiivne sotsiaalne mõju, kuna kavandatav eelnõu muudab nägemist korrigeerivate abivahendite (prillide) muretsemise võimaluse töötajale paindlikumaks. Paraneb töötervishoid töökohtadel ja töötajate tervis on paremini hoitud.

Mõju sihtrühm on suur (potentsiaalselt kõik kuvariga töötavad töötajad). Mõju sagedus ja ulatus on väike, sest nägemisteravuse kontroll on harv tegevus ega too kaasa töötajate käitumises olulisi muutusi. Mõju töötajatele on oluline.

Mõju sihtrühm 3: tervishoiuteenuse osutajad (töötervishoiuarstid, silmaarstid ja optometristid)

Tervise Arengu Instituudi tervishoiutöötajate registri andmetel oli 2019. aastal Eestis 24 740 tervishoiutöötajat, neist 78 töötervishoiuarsti, 129 silmaarsti ja 59 optometrismi.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Kehtiva kuvariga töötamise määruse kohaselt teeb töötajate tervisekontrolli läbi töötervishoiuarst. Kui töötaja tervisekontroll vajab ka optometrismi või silmaarsti teenust, korraldab töötervishoiuarst töötaja nägemisteravuse kontrolli silmaarsti või optometrismi juures. Töötaja tervisekontrolli otsuse (sh nägemisteravusega seotud otsuse) vormistab ja edastab tööandjale töötervishoiuarst.

Eelnõuga kavandatav muudatus sätestab tööandja kohustuse aktsepteerida lisaks töötervishoiuarsti poolt väljastatud tervisekontrolli otsusele ka optometrismi ja silmaarsti poolt välja antud nägemisteravust tõendavat dokumenti, millest nähtub, et töötaja vajab kuvariga tööks prille või muid nägemisteravust korrigeerivaid abivahendeid.

Muudatus avaldab mõju töötervishoiuarstide, silmaarstide ja optometristide töökoormusele. Eelduslikult jaotub töötajate nägemisteravuse kontrollimisega seotud töökoormuse ümber töötervishoiuarstide, silmaarstide ja optometristide vahel. Töötervishoiuarstide töökoormus väheneb, kuna ainult nägemisteravuse probleemide korral ei ole tööandjal vajadust saata töötaja kahe tervisekontrolli vahepealsel ajal töötervishoiuarsti tervisekontrolli, vaid piisab silmaarsti või optometrismi külastamisest.

Kavandatav eelnõu suurendab mõnevõrra silmaarstide ja optometristide töökoormust, kuna sätestab tööandja võimaluse saata töötaja tekkinud nägemishäirete ilmnemisel töötervishoiuarsti tehtavate tervisekontrollide vahepealsel ajal silmaarsti või optometrismi kontrolli.

Mõju sihtrühm on suur (potentsiaalselt kõik töötervishoiuarstid, silmaarstid ja optometristid). Mõju sagedus on keskmine, kuna töötajate nägemisteravuse kontroll on perioodiline tegevus. Mõju ulatus on väike, kuna muudatus ei too kaasa erilisi muutusi töötervishoiuarstide, silmaarstide ja optometristide käitumises. Kokkuvõttes on muudatuse mõju sihtrühmale väheoluline.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa kulusid riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustumine on ette nähtud 1. märtsil 2021. a, kui jõustuvad TTOS-i muudatused.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu edastati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile TALO, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Personalijuhtimise Ühingule PARE, Eesti Töötervishoiuarstide Seltsile, Eesti Oftalmoloogide Seltsile, Eesti Optometristide Seltsile, Tööinspektsioonile ja Terviseametile.

Kooskõlastusringil esitasid eelnõu kohta ettepanekuid ja kommentaare Tööinspektsioon, Eesti Töötervishoiuarstide Selts, Eesti Optometristide Selts, Eesti Oftalmoloogide Selts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO ja Eesti Tööandjate Keskliit. Märkuste puudumisest teavitasid Kaitseministeerium, Siseministeeriumi, Eesti Ametiühingute Keskliit ja Terviseamet. Märkusteta kooskõlastasid Välisministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium ja Justiitsministeerium. Ülejäänud ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Tagasiside ja ettepanekud on esitatud kooskõlastustabelis, mis on eelnõu seletuskirja lisa.